

KPS/ZKS: Bratstvo krvavih rok

Piše: Jože Dežman

Jože Dežman

Pirjevec in Partizani – kdo je dvorna kasta KPS/ZKS?

Akad. prof. dr. in politikant Jože Pirjevec v Partizanih precej piše o stalinistični partijski eliti, jo tudi občasno okara, toda skoraj nič ne pove o tem, kakšna Komunistična partija je nastala med vojno in kaj jo povezuje z današnjimi časi.

Pomladi 1942 so ocenjevali, da je bilo dve tretjini predvojnih članov Komunistične partije Slovenije (KPS), bilo naj bi jih okoli 1.200, ali že mrtvih ali po zaporih. Te izgube so morali nadomestiti. In ohraniti vse vodilne položaje v partizanskem gibanju: v vojski, politični policiji, političnih organizacijah, propagandni in drugi dejavnosti. Celotna mobilizacija v partizansko gibanje je bila mobilizacija za stalinski projekt.

Za pridobivanje novih članov KPS je veljalo enostavno načelo: »Vloga partije je, da je gonilna sila v OF. Vsak dober in borben frontaš (pripadnik Osvobodilne fronte – op. p.) je že lahko partijec, če je predan naši ideji.«

Propagandno vzdušje je bilo prav tako razmeroma enostavno: "Partijo moramo ljubiti bolj kot svojo mater, kajti ona se ne bori samo za enega svojega sina in za njegovo boljšo bodočnost, temveč se bori za celo našo mladino in za ves delavni svet."

Našli so dovolj mladih ljudi, ki so se podredili leninistično-stalinistični eliti, ne da bi vedeli, v kaj se spuščajo. Navedimo nekaj izjav med vojno sprejetih Bohinjcev iz partijskih življenjepisov (o tem sem pisal pred več kot 30 leti):

»Takrat sem šele začela pojmovati, kaj je partija in kaj dober komunist, kar jaz šele postajam. V KP vidim sonce, brez katerega ni življenja vredno človeka.«

„Dasi takrat še nisem bil poučen o KP, sem bil predan našemu pokretu in upam, da nisem grešil. Takrat sem se še nekoliko branil, da je še zgodaj. Seveda se še nisem zavedal popolnoma

dolžnosti Partije.“

„Ko so me sprejeli, sem imela vtis, da pač mora biti vsak v KP, kdor odgovarja za množične org. (organizacije – op. p.). In tudi tov. sekretar je izjavil, da sem poštena in pridna, torej da zaslužim, da postanem član KP.“

„Saj nisem nič razumel, sploh nisem vedel, kaj je KP, mi je rekel tov. sekretar Ludvik, da sem sprejet v KP, dobil sem brošure in sem kmalu uvidel, da je KP vodilna sila“

„Ker pa sem bila sprejeta le radi marljivosti in požrtvovalnosti, nisem vedela, kaj je Partija. Pa tudi še danes nisem toliko dograjena, da bi bila kos vsem nalogam, ki mi jih Partija nalaga.“

V KPS je bilo do konca 2. svetovne sprejetih več kot 360 Bohinjcev ali sedem odstotkov prebivalstva. Od skoraj tisoč bohinjskih partizanov jih je bilo v KPS blizu 250.

Nasploh so največ ljudi rekrutirali kot člane in kandidate KPS ter člane Zveze komunistične mladine v vojski. Vida Deželak v svojem doktoratu (Organizacijsko vprašanje Komunistične partije Slovenije 1941 – 1945, 1999) navaja, da je bilo proti koncu vojne v partizanih okoli šest tisoč članov KPS ali polovica tedanjega članstva.

V partizanskih enotah je bilo število partijsko organiziranih zelo visoko, praviloma polovica ali več.

Partijsko organizirani v VII. korpusu partizanske vojske:

	Vseh borcev	Člani KPS	Kandidati KPS	Zveza komunistične mladine	Organiziranih borcev	% organiziranih
19.09.1944	2.695	646	142	734	1.522	56,5
7.11.1944	2.587	693	172	689	1.554	60,1
2.12.1944	2.190	675	177	603	1.455	66,4
4.01.1945	2.470	602	145	445	1.192	48,3

14.02.1945	2.100	678	173	426	1.277	60,8
------------	-------	-----	-----	-----	-------	------

KPS je od članov zahtevala ubogljivost, zvestobo. Jedro zvestih so bili tisti, ki so se izkazali v bratomoru. To bratstvo krvavih rok je po vojni obvladovalo partijsko oblast.

Število partijcev je začelo naraščati s povečano mobilizacijsko močjo partizanskega gibanja leta 1943. Deželak Baričeva navaja, da je spomladi 1944 število članov že preseglo ševilko 8000. Po ocenah naj bi med vojno padlo okoli pet tisoč članov KPS. Ob koncu vojne je je bilo članov KPS "približno 12.000, torej desetkrat več kot ob začetku vojne." Zraven lahko prištejemo še morda okoli tisoč članov, ki med vojno niso bili na slovenskem etničnem ozemlju. Tako "smemo številčno stanje KPS ob koncu vojne oceniti na okoli 13.000."

Podatke, ki jih navajamo v nadaljevanju, bi Pirjevec lahko našel v izčrpni študiji Gojka Staniča Socialno razredna sestava članstva Zveze komunistov Slovenije in Zveze komunistov Jugoslavije od 1919.do 1977 leta (1982).

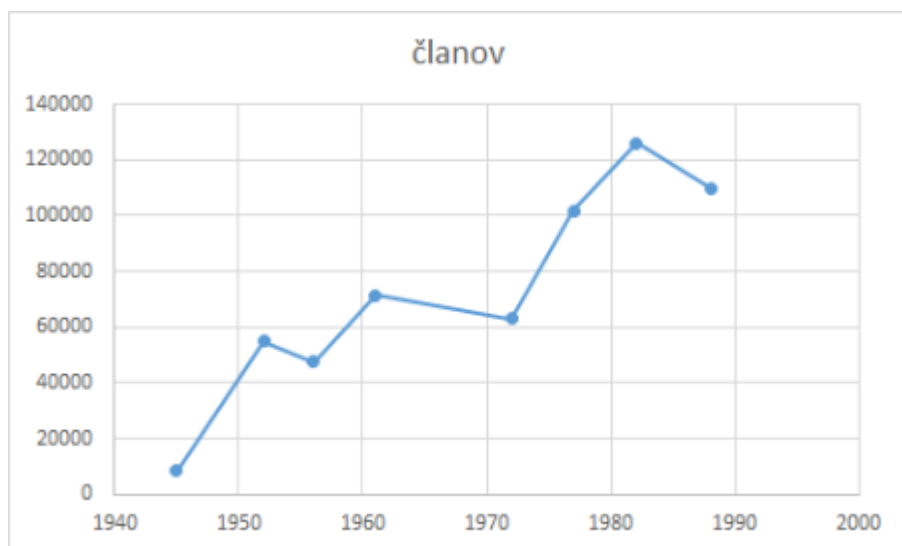
Podatki iz leta 1953 potrjujejo oceno Deželak Baričeve o številu komunistov konec vojne:

Sprejeti v KPS	Število sprejetih
do 1940	313
1941	316
1942	696
1943	2.542
1944	4.742
1945	3.681
1946-1953	40.100

Statistike partijskega članstva v letih 1945-1990 nam pripovedujejo zgodbo o zelo negotovi poti.

Če je bilo med vojno v KPS sprejetih več kot 360 Bohinjcev, je bilo leta 1955 v partijskih organizacijah v Bohinju le še

65 članov, sprejetih v KPS do konca leta 1945. Proces izključitev/izstopov partizanske generacije iz KPS je potekal tudi drugod po Sloveniji. Da so si zagotovili zvestobo partizanskega rodu, so v petdesetih letih veteranom podelili vrsto privilegijev.

Gornji prikaz pove, da je partijsko članstvo naraščalo do leta 1952 (54.809), padalo do leta 1956 (47.637), naraščalo do leta 1961 (71.408), padalo do leta 1972 (62.997), naraščalo do leta 1982 (126.000) in potem začelo padati z razkrojem režima. Lahko bi rekli, da so v KPS vstopale množice in ravno tako množično kot so vstopale, tudi izstopale.

V letih 1950 – 1977 je bilo v KPS oz. Zvezo komunistov Slovenije (ZKS) sprejetih 147.194 članov, izključili, črtali oz. so sami izstopili pa je bilo 67.752 članov. V celoti pa Stanič navaja, da je leta 1977 v Sloveniji ob 102.302 članih ZKS živelo več kot 71.000 bivših članov ZKS. To je referendumski osip, ki pove, da ljudem v komunistični organizaciji niso uresničili pričakovanj. Utopija ni delovala.

Odhodi iz KPS 1950-1977	vseh	delavci	uslužbenci	kmetje	dijaki, študentje	ostali
Število	67.752	33.626	16.645	5353	1.561	10.567
Odstotek	100	49,6	24,6	7,9	2,3	15,6

Gornja statistika pove, da so partijo zapuščali predvsem kmetje in delavci. Kmetje zaradi prisilnih odkupov in kolektivizacije preprosto izginejo iz partije. Delavci pa jo zapuščajo, ker v njej nimajo kaj početi.

Partija je postala partija vladajoče manjšine.

	zaposlenih	% vseh	člani ZKS	% vseh članov ZKS	% članov ZKS
do visoko kvalificiranega delavca	1295143	89,9	33965	54,0	2,6
od srednje šole in višje	145650	10,1	28989	46,0	19,9
vsi zaposleni	1440793	100,0	62954	100,0	4,4

V gornjih podatkih iz leta 1971 vidimo, da jih je bilo od 90 odstotkov vseh proletarcev od visoko kvalificiranih delavcev navzdol v partiji manj kot tri odstotke. Nasprotno pa jih je bilo med zaposlenimi z izobrazbo od srednje šole navzgor, ki so predstavljali desetino »delavskega razreda«, v partiji kar petina vseh. To je bila nova rdeča kasta, ki je vladala zase v imenu »delavskega razreda«. Večini njih je bilo za socialistične in samoupravne utopije bolj malo mar. Tudi se niso kaj dosti ukvarjali s tem, da stalinski in samoupravni socializem preprosto ne delujeta – ubi bene, ibi patria oziroma koruptivno koristoljubje je bilo temeljni motiv rdeče kaste.

Da bi lahko razumeli koruptivna načela, po katerem posluje ta kasta, lahko v Staničevi študiji spremljamo, kako se je število članov ZKS povečevalo, ko se je povečevalo število zgrajenih družbenih stanovanj, pri podeljevanju katerih so imeli prednost člani ZKS in partizanske veteranske organizacije.

Klasični predstavniki te dvorne kaste, ki zahteva zase vse

privilegije, so tudi Pirjevčevi mentorji in tovariši. Ko so ugotovili, da jim Jugoslavija ne bo več molzna krava, so brez težav odvrkli vso režimsko ropotijo titoizma in preskočili v R Slovenijo. Njihov titofilno cepljeni občutek avantgardne progresivnosti in večvrednosti jim narekuje, da je zanje tudi R Slovenija prav tako udobno molzno okolje kot je bila zanje oz. njihove prednike Titova Jugoslavija. Zato s Pirjevcem vred s takim navdušenjem prodajajo utopične in lažnive meglice ter puhlice rajnkega bankrotiranega titoizma, da bi ohranili svoje položaje in izmišljeno večvrednost.

Dr. Jože Dežman

Jože Dežman je slovenski zgodovinar, muzealec in publicist, bil je direktor Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, predsednik komisije Vlade republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč in direktor Arhiva republike Slovenije.